



Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

STATISTIK OCH ANALYS

Räddningstjänst i siffror

2010



MSB:s kontaktpersoner:

Marie Lundqvist, 010-240 5667

Mikael Malmqvist, 010-240 5682

Publikationsnummer MSB275 - juli 2011

ISBN 978-91-7383-143-7

Förord

Räddningstjänst i siffror är en årsrapport med beskrivande statistik om den svenska räddningstjänstens utformning och insatser. Statistiken som förvaltas av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har samlats in sedan 1996, och bygger i huvudsak på uppgifter från de kommunala räddningstjänsterna.

Utöver kommunal räddningstjänst redovisas även statlig räddningstjänst. Den senare omfattar områdena: fjäll-, flyg- och sjöräddningstjänst, efterforskning av försvunna personer i andra fall, miljöräddningstjänst till sjöss samt räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnteknikanläggning.

Statistiska sammanställningar på riksnivå i denna rapport ger tillsammans med statistik på kommunal nivå en grund för målstyrning utifrån intentionerna i lag (2003:778) om skydd mot olyckor, LSO. En helhetsbild över området kan dock inte fås om det endast betraktas ur ett räddningstjänstperspektiv. Andra kompletterande källor kan exempelvis vara sjukvårdens skaderegistrering och försäkringsbranschens skadestatistik.

MSB tillhandahåller utöver denna rapport ett antal statistiska underlag som finns tillgängliga på www.msb.se/statistik.

Ett tack riktas till de myndigheter och organisationer som bidragit med underlag till rapporten.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, oktober 2011.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Fakta om räddningstjänstens insatsstatistik	7
Insatsrapporten.....	7
Kvalitetssäkring och statistikproduktion	8
Vad fångar insatsstatistiken?	9
Årsuppföljning av lagen om skydd mot olyckor i kommunen	10
Räddningstjänstens resurser	10
Kommunala handlingsprogram	10
Olycksundersökningar	11
Tillsyn enligt LSO	12
Den kommunala räddningstjänstens insatser	13
Vilka räddningsinsatser är vanligast?	13
När inträffar olyckor?	14
Skadeomfattning	15
Antal dödsfall	15
Första hjälpen vid räddningsinsatser	16
Bränder.....	17
Bränder i byggnader	17
Bränder i bostäder	18
Varför brinner bostäder?	19
Bränder i allmänna byggnader	21
Varför brinner allmänna byggnader?	21
Bränder i industrier	23
Varför brinner industrier?	24
Räddningstjänstens åtgärder vid byggnadsbränder	24
Bränder i skog och mark	25
Skador till följd av bränder	26
Personskador enligt insatsrapporter	26
Dödsbränder enligt MSB:s särskilda insamling	27
Egendomsskador.....	28
Trafikolyckor	29
Skadeomfattning vid vägtrafikolyckor	30
Räddningstjänstens åtgärder vid vägtrafikolyckor	31
Drunkning och drunkningstillbud.....	32
Var inträffar drunkningsolyckorna?	33
När inträffar drunkningsolyckorna?	34
Räddningstjänstens åtgärder vid insatser till drunkningsolyckor	34
Utsläpp av farligt ämne.....	35
Vilka typer av utsläpp inträffar?	35
Var inträffar olyckor med farligt gods-last?	36

Räddningstjänstens åtgärder vid utsläpp av farligt ämne	37
Uppdrag utöver räddningstjänst	38
Vad ingår i annat uppdrag?	38
Andra uppdrag 2010	39
Statlig räddningstjänst	41
Fjällräddning	41
Flygräddning	42
Sjöräddning	44
Efterforskning av personer i andra fall	47
Miljöräddning till sjöss	48

Sammanfattning

Den kommunala räddningstjänsten utförde 95 000 räddningsinsatser under 2010. Det var en ökning jämfört med 2009 då antalet genomförda insatser var 93 000. Den insatstyp som ökade mest var automatlarm som inte orsakats av brand eller gasutsläpp. Dessa uppgick till 34 500 insatser vilket var en ökning med 3 000 insatser jämfört med 2009.

Trenden för insatser till trafikolyckor visar på en fortsatt ökning och uppgick 2010 till 16 200 insatser.

Antalet räddningsinsatser till bränder i skolor var 400 under 2010, vilket var den lägsta noteringen sedan 2004. Detta beror huvudsakligen på en nedgång av antalet anlagda bränder.

Antalet skadade och döda i samband med räddningsinsatser var enligt räddningstjänstens bedömning 651 dödsfall, ca 3 000 svårt skadade samt knappt 15 000 lindrigt skadade. Räddningstjänsten utförde ytterligare 19 700 andra uppdrag där den största andelen utgjordes av insatser i väntan på ambulans.

Fakta om räddningstjänstens insatsstatistik

Insatsrapporten

Kommunerna har enligt lag skyldighet att dokumentera händelser som föranleder en kommunal räddningsinsats. Insatsrapporten är en lägsta nivå av en sådan dokumentation. Före 1996 hade varje kommun sin egen insatsrapport. För att få en bättre systematik och kunna ge en nationell bild av olycksutvecklingen utarbetades en gemensam insatsrapport för alla räddningstjänster som infördes i januari 1996.

En reviderad insatsrapport infördes i kommunal räddningstjänst den 1 januari 2005 och liknar i stort den tidigare rapporten. De förändringar som genomfördes var delvis anpassningar till bestämmelser om dokumentation och olycksundersökning i enlighet med lag (2003:778) om skydd mot olyckor, LSO, samt ett förtydligande kring räddningstjänstens ingripande.

Förändringarna i insatsrapporten 2005 innebär en risk för tidsseriebrott i statistiken, det vill säga att förändringar i de resultat som presenteras kan ha orsakats av bytet av insatsrapport istället för av verkliga förändringar. Tolkningen av förändringar i insatsstatistiken för 2005 och senare, bör därför göras med försiktighet jämfört med tidigare år.

Totalt omfattar rapporten tio sidor med en huvuddel på fyra sidor. Huvuddelen ska alltid fyllas i. Där efterfrågas grundläggande uppgifter om händelsen, som till exempel skadeplats, tidpunkt, insatta styrkor, eventuella personskador och insatsbeskrivning i fritext. Utöver huvuddelen finns tilläggsdelar med mer detaljerade uppgifter som ska användas vid följande händelsetyper:



- Automatlarm ej brand/gasutsläpp
- Bränder i byggnader
- Bränder ej i byggnader
- Trafikolyckor
- Drunkningsolyckor
- Utsläpp av farligt ämne

Kvalitetssäkring och statistikproduktion

Efter varje insats skriver räddningsledaren eller motsvarande en insatsrapport i elektronisk form, via ett av de tre datorstöden som den kommunala räddningstjänsten använder sig av. Därefter skickar räddningstjänstens statistksamordnare underlaget till MSB för bearbetning. Detta sker vanligtvis en gång per månad.

Inom varje led i statistikproduktionen sker en kvalitetssäkring av insatsdata. Den första sker i datorstöden. Dessa innehåller logiska kontroller som förhindrar de vanligaste felen redan när insatsrapporten skrivs.

En andra kvalitetsgranskning sker när räddningstjänstens statistksamordnare skickat underlaget till MSB. Om allvarliga brister upptäcks meddelas den berörda räddningstjänsten, som får möjlighet att korrigera felaktigheter i underlaget.

En slutlig kontroll av hela föregående års insatsdata genomförs under årets första kvartal. Vid behov kontaktas berörda uppgiftslämnare. Därefter läses databasen för produktion av det aktuella årets insatsstatistik.

Under 2010 utvecklade MSB ett nytt och effektivare system för att ta emot räddningstjänsternas insatsrapporter. Det nya systemet gör det enklare för räddningstjänsterna att skicka in insatsrapporter till MSB samtidigt som det blir möjligt för MSB att ta fram aktuell insatsstatistik med bättre kvalitet. Mer information om systemet återfinns under insatsrapportering på www.msb.se/produkter--tjanster.

Från och med 2003 är underlaget från landets kommuner inte helt komplett. En bidragande orsak till bortfallet är att myndigheten av kostnadsskäl inte längre tar emot insatsrapporter i pappersformat. I tabell 1 redovisas vilka kommuner som inte har lämnat in insatsrapporter respektive år. Detta bortfall är otillfredsställande, men motsvarar endast två promille av den totala mängden insatser och påverkar därför inte slutsatserna i denna rapport.

Tabell 1. Kommuner som inte har lämnat in insatsrapporter till MSB, 2003-2010.

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ekerö	Ekerö	Bjurholm	Båstad	Lycksele	Lycksele	Lycksele	Aneby
	Bjuv	Lycksele	Lycksele	Malå	Malå	Malå	Lycksele
	Lycksele	Malå	Malå	Vansbro	Ydre	Ydre	Malå
	Malå	Vännäs	Vansbro	Ydre			
	Ydre	Ydre	Ydre				

Vad fångar insatsstatistiken?

Insatsstatistiken är en viktig del av uppföljningen av LSO, på nationell, regional och lokal nivå. Däremot fås ingen helhetsbild av ett problemområde om det enbart betraktas ur ett räddningstjänstperspektiv. Ett exempel på detta är bostadsbränder. Minst varannan bostadsbrand leder inte till en insats från räddningstjänsten enligt en enkätundersökning¹ som genomfördes 2008. Därför måste insatsstatistiken kompletteras med andra informationskällor för att ge en mer heltäckande bild.

Statistik framställs på riks-, läns- och kommunnivå. De flesta tabeller och diagram i denna års sammanställning redovisas på riksnivå. En tabellbilaga till *Räddningstjänst i siffror 2010* samt mer detaljerad statistik om den kommunala räddningstjänstens insatser finns tillgängliga i informationssystemet IDA, ida.msb.se.

¹ Resultat från en enkätundersökning kring olyckors frekvens baserat på svar från 20 000 individer. Fullständiga resultat från undersökningen finns i rapporten *Hur vanligt är det med olyckor* (Bestnr: MSB 0159-10).

Årsuppföljning av lagen om skydd mot olyckor i kommunen

MSB genomför tillsammans med länsstyrelserna en årlig uppföljning över kommunernas verksamhet enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, LSO. I uppföljningen för 2010 ingår uppgifter från landets samtliga räddningstjänstkommuner. Av dessa var 150 primärkommuner och 140 kommuner tillhörde något av landets 35 räddningstjänstförbund. Uppföljningen genomfördes via en enkät som besvarades av kommunerna.

Detaljerad statistik om årsuppföljningen av LSO finns tillgänglig i informationssystemet IDA, ida.msb.se.

Räddningstjänstens resurser

Under 2010 var 4 900 personer anställda på heltid i kommunerna för att tjänstgöra som befäl eller brandmän i utryckningstjänst. Utav dessa var 118 kvinnor. Utöver detta finns det 10 900 deltidsanställda dvs. räddningstjänstpersonal i beredskap, varav 440 kvinnor. Antalet heltidsanställda kvinnor har från 2006 till 2010 fördubblats, från 56 till 118.

Nettokostnaden², det vill säga samtliga kostnader minus samtliga intäkter, för kommunal räddningstjänst uppgick under 2010 till 6 062 miljoner kronor.

Kommunala handlingsprogram

Enligt LSO ska kommunen upprätta ett handlingsprogram för förebyggande av olyckor i den egna kommunen. I programmet ska anges vilka risker som finns lokalt och som kan föranleda en räddningsinsats, vilken målsättning som finns för den förebyggande verksamheten samt hur verksamheten planeras och organiseras.

I form av ett nationellt mål anges i LSO att räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan genomföras på ett effektivt sätt och påbörjas inom godtagbar tid. Det är sedan upp till varje kommun att utforma sin organisation för räddningstjänst utifrån sina lokala förhållanden. Förmågan att genomföra räddningsinsatser ska anges i kommunens handlingsprogram. Information ska också ges till allmänheten om den förmåga att genomföra räddningsinsatser som finns.

Under den gångna mandatperioden (2006 – 2010) har 157 kommuner antagit handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst, fortfarande saknar 24 kommuner ett handlingsprogram.

På frågan om kommunen i samband med arbetet med handlingsprogrammet haft samråd med statliga räddningstjänstmyndigheter som kan beröras av verksamheten har 88 kommuner svarat ja medan 90 kommuner svarat nej. Bland de som svarat nej återfinns

² Kommunernas hushållning med resurser 2010, SCB.

flera kommuner där man kan anta att behovet av samverkan med hänsyn till de geografiska förutsättningarna är nödvändig. Det gäller såväl kustkommuner som kommuner i fjällområden.

Olycksundersökningar

Enligt LSO ska kommunerna efter avslutad räddningsinsats i skäligen omfattning undersöka orsakerna till olyckan, olycksförloppet samt den egna insatsens genomförande. De flesta räddningstjänstkommuner, 80 procent, har fastslagna rutiner för hur olycksundersökningar med olika ambitionsgrad ska genomföras.

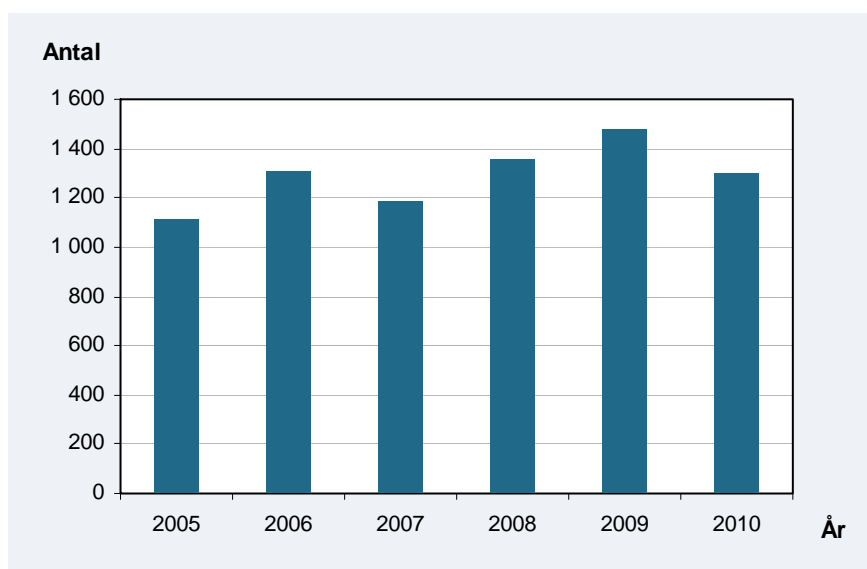


Diagram 1. Antal genomförda olycksundersökningar, utöver insatsrapporter, 2005-2010.
Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Tillsyn enligt LSO

LSO reglerar inte i detalj kommunernas tillsyn över brandskyddet, utan kommunerna får inom vissa ramar själva utforma sin tillsynsverksamhet utifrån de lokala förhållandena.

Uppföljningen visar också på att allt fler kommuner upprättar tillsynsplaner för den tillsyn man genomför enligt LSO. Under 2005 hade 66 procent av kommunerna en tillsynsplan. Motsvarande siffra för 2010 var 97 procent. Det fåtal kommuner som fortfarande saknar en tillsynsplan är främst små kommuner med begränsade resurser för tillsynsverksamhet. MSB konstaterar dock att dessa kommuner har få objekt och att få olyckor inträffar i dessa kommuner.

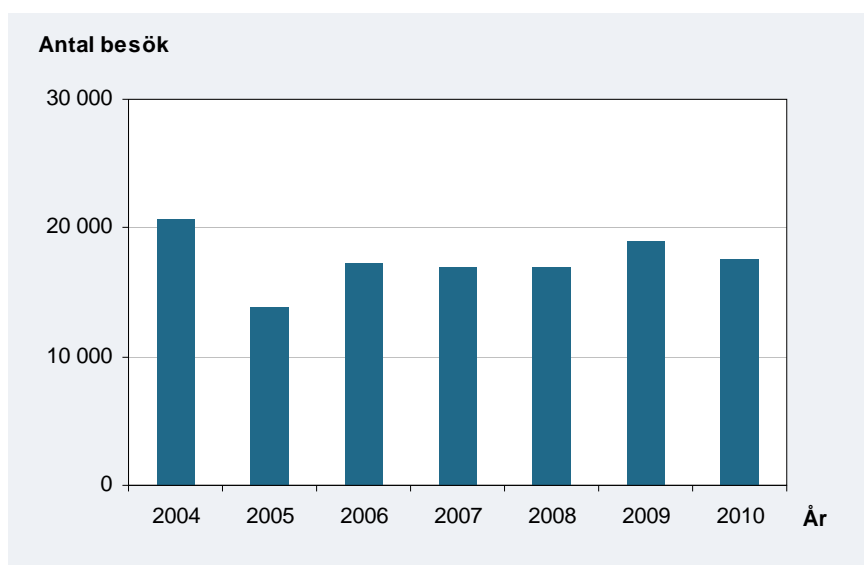


Diagram 2. Antal besök för tillsyn över brandskyddet hos enskilda, 2004-2010.
Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Den kommunala räddningstjänstens insatser

Med olyckor eller händelsetyper avses här alla typer av händelser som motiverat en räddningsinsats. Det innefattar även avsiktliga händelser som exempelvis anlagda bränder eller suicidförsök. Med insatser avses sådana som uppfyllt kriterierna för räddningstjänst³.

De uppdrag som rapporterats in som annat uppdrag räknas inte som räddningstjänst enligt LSO och redovisas därför separat (se avsnittet Uppdrag utöver räddningstjänst).

Under 2010 genomfördes 95 000 räddningsinsatser av räddningstjänsten, vilket var en ökning jämfört med 2009 då 93 000 insatser rapporterades. De senaste fyra åren har antalet räddningsinsatser legat över genomsnittet för perioden 2000-2010 (90 500 insatser).

Vilka räddningsinsatser är vanligast?

Andelen utryckningar till onödiga larm, dvs. larm orsakade av automatlarm som inte berodde på brand eller gasutsläpp, stod för 36 procent av utryckningarna. Den näst vanligaste händelsetypen under året var trafikolyckor som orsakade närmare var femte utryckning. Brand ej i byggnad uppgick till 14 procent medan insatser till bränder i byggnader stod för tolv procent. Larm om förmodad brand, det vill säga larm i god tro, tillsammans med falsklarm om brand stod för åtta procent. Diagram 3 visar fördelningen av insatser till olika händelsetyper under 2010.

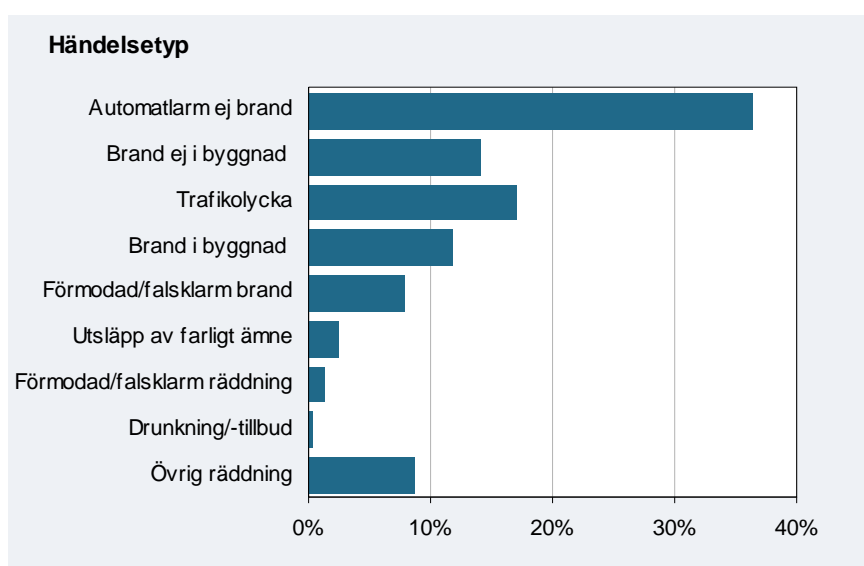


Diagram 3. Andel räddningsinsatser efter händelsetyp, 2010.

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

³ Staten eller en kommun ska enligt LSO ansvara för en räddningsinsats endast om följande kriterier är uppfyllda: behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets värde, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt.

När inträffar olyckor?

Olyckor inträffar med varierande frekvens beroende på årstid och tid på dygnet. Det skedde en relativt kraftig ökning av olyckstypen brand ej i byggnad mellan april-juli, med flest insatser i juli månad. Den största delen kan förklaras av bränder i skog och mark. Antalet insatser till bränder i byggnader var som högst under vintermånaderna, vilket i stor utsträckning kan förklaras av att antalet soteldar ökar under de kalla månaderna. Diagram 4 illustrerar hur de vanligaste händelsetyperna fördelade sig över årets månader för 2010.

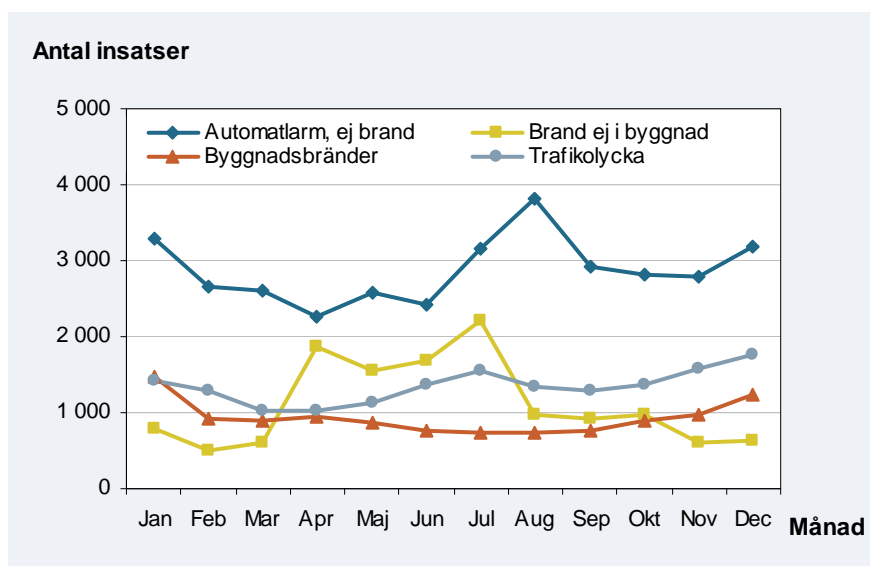


Diagram 4. Antal räddningsinsatser efter händelsetyp och månad, 2010.

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Antalet insatser varierade också beroende på tid på dygnet. Lägst antal insatser genomfördes under de tidiga morgontimmarna. Därefter steg antalet insatser timme för timme för att vara som högst mellan klockan 16 och 17.

Skadeomfattning

Antalet insatser ger ingen information om hur allvarliga eller omfattande olyckorna är. En indikation på graden av allvarlighet är hur många personer som omkommit eller skadats, en annan är vilken resursåtgång räddningsinsatsen medfört, t.ex. material- och personalresurser.

Antal dödsfall

Statistiken över personskador grundar sig på räddningsledarens bedömning av de skador som inträffat i samband med händelser som motiverat en räddningsinsats. Ett dödsfall redovisas endast om räddningsledaren med säkerhet kunnat fastställa detta vid ifyllandet av insatsrapporten. Det är ofta svårt att fastställa i praktiken, vilket normalt medför en underskattning av antalet döda och en överskattning av antalet svårt skadade. Även gränsdragningen mellan svårt och lindrigt skadade kan vara svår.

Under 2010 rapporterades 651 dödsfall i samband med räddningsinsatser, vilket var en liten minskning jämfört med 2009. I diagram 5 redovisas antalet rapporterade dödsfall efter händelsetyp under perioden 2000-2010.

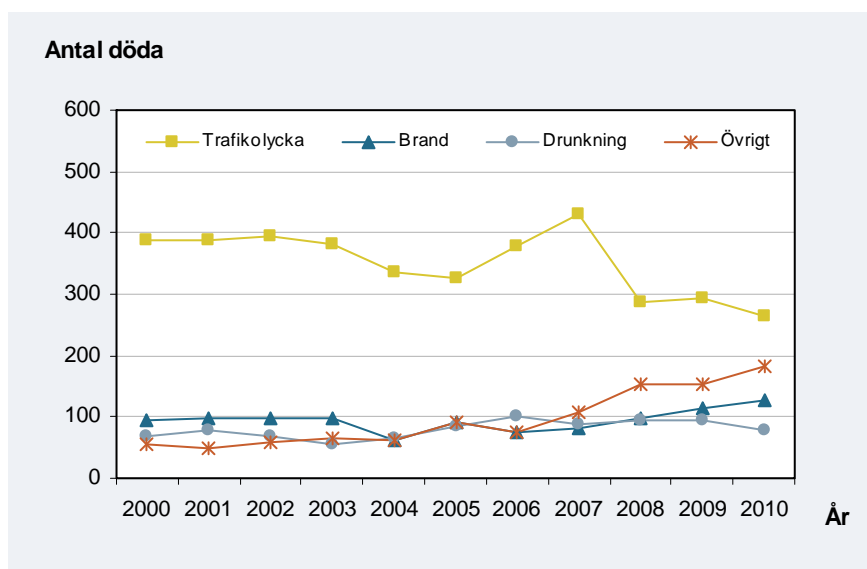


Diagram 5. Antal döda efter händelsetyp, 2000-2010.

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Den händelsetyp där flest dödsfall rapporterades under 2010 var trafikolyckor som stod för 41 procent av det totala antalet döda som rapporterades i samband med räddningsinsatser. Under 2010 rapporterades 264 dödsfall vid trafikolyckor vilket var en minskning med 12 procent jämfört med 2009.

Antalet döda i bränder ökade jämfört med 2009, från 114 till 126 personer. Antalet drunknade minskade, från 95 personer 2009 till 78 personer 2010. För mer detaljerade uppgifter se kapitlet *Bränder, Trafikolyckor, samt Drunkningsolyckor*.

Första hjälpen vid räddningsinsatser

Vid en del insatser måste räddningstjänsten vidta första hjälpen-åtgärder⁴ för att förebygga eller begränsa personsador. Åtgärdena omfattar t.ex. förebyggande av skadechock, hjärt- och lungräddning. Vissa räddningstjänster har dessutom avtal med landstinget om att få utföra syrgasbehandling eller defibrillering.

Under 2010 omhändertogs 12 400 personer för akuta skador av räddningstjänsten, vilket var en liten minskning jämfört med 2009.

Den vanligaste åtgärden var fixering av nacke eller rygg samt psykiskt stöd vilket utfördes på 43 procent respektive 41 procent av de omhändertagna personerna. De åtgärder som därutöver var vanligast var, förebyggande av skadechock samt syrgasbehandling.

⁴ I den tidigare insatsrapporten redovisade räddningstjänsterna omhändertagande av skadade efter akuta eller ej akuta skador. I den reviderade insatsrapporten görs inte denna uppdelning.

Bränder

Bränder i byggnader

Bränder i byggnader innefattar bränder i byggnadsgrupperna bostäder, allmänna byggnader, industribyggnader och övriga byggnader. Under 2010 genomförde räddningstjänsten 11 260 insatser till bränder i byggnader, vilket var en liten ökning jämfört med 2009. I diagram 6 presenteras fördelningen av bränder för varje byggnadsgrupp.

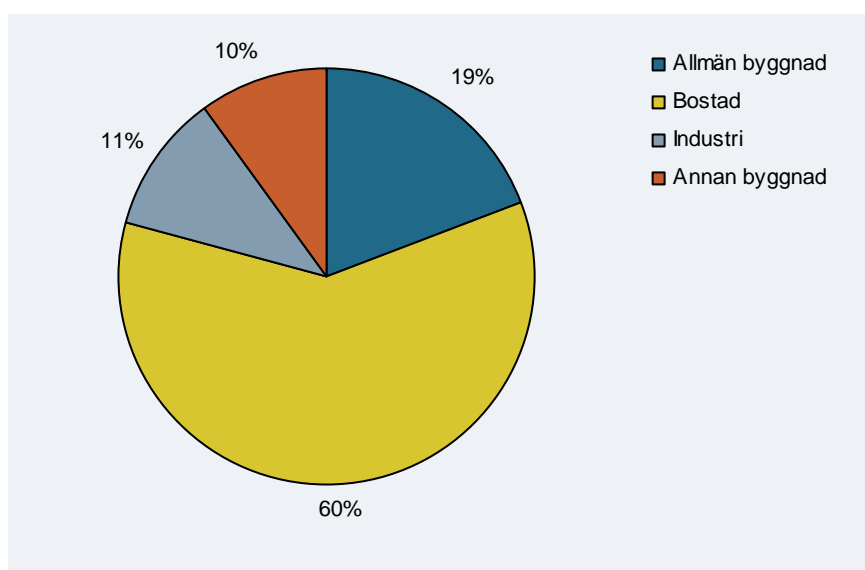


Diagram 6. Andel insatser till bränder i byggnader, 2010.

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Sedan 2005 redovisas typen annan byggnad mer detaljerat i kategorierna annan allmän byggnad, annan industri samt annan övrig byggnad. Detta kan påverka förändringar i statistiken vid jämförelse med statistik före 2005.

Bränder i bostäder

Under 2010 genomfördes 6 700 insatser till bränder i bostäder, vilket var en ökning med fyra procent jämfört med 2009. Vid 90 procent av insatserna var det en villa eller ett flerbostadshus som brann. Under 2010 ökade villabränder med sex procent. I diagram 7 visas antalet insatser till brand i bostad per 1 000 lägenheter.

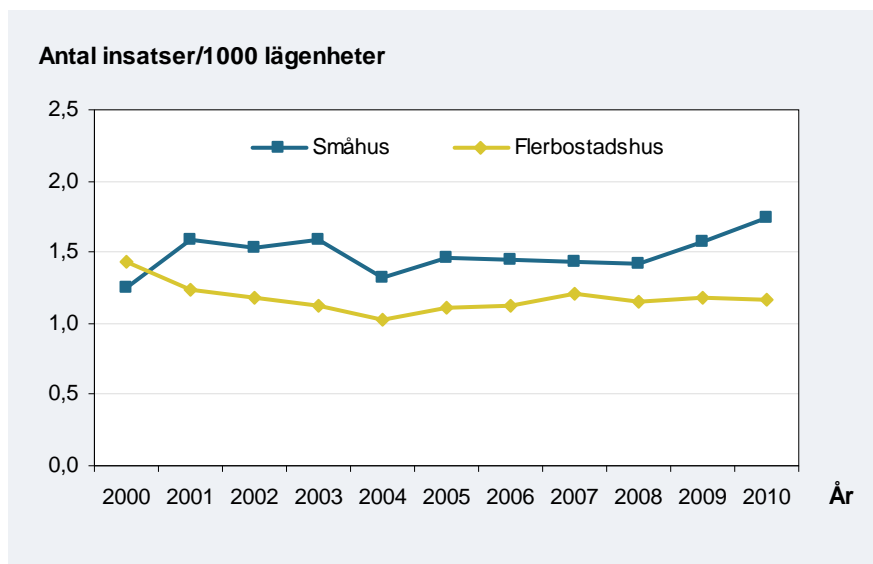


Diagram 7. Antal räddningsinsatser till bränder i bostäder per 1 000 lägenheter, 2000-2010. Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Statistiska centralbyrån (kalkylerat bostadsbestånd).

Varför brinner bostäder?

Vid en del bränder är det svårt för räddningsledaren att bedöma brandorsaken⁵, varför omkring en femtedel av brandorsakerna vid bostadsbränder varje år rapporteras vara okända.

Den vanligaste brandorsaken vid bränder i flerbostadshus var glömd spis, som orsakade 31 procent av bränderna. I villor var soteld den vanligaste brandorsaken och stod för 37 procent av bränderna. Anlagda bränder var vanligare i flerbostadshus än i villor, och stod för tolv respektive två procent. Tekniskt fel förekom vid elva procent av villabränderna och vid sju procent av bränderna i flerbostadshus.

Sett till hela perioden, 2000-2010, kan konstateras att glömd spis är ett problem som särskilt utmärker sig i flerbostadshus, medan soteldar drabbar villor.

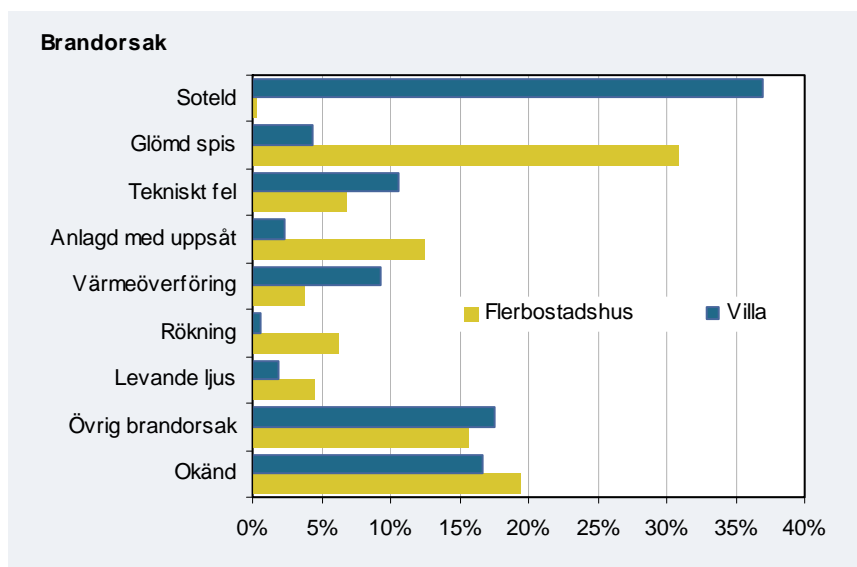


Diagram 8. Andel bränder per brandorsak, villa respektive flerbostadshus, 2010.

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Även om soteld är den vanligaste orsaken till bostadsbränder leder soteldar sällan till allvarligare bränder. Tre av fyra bränder som orsakades av soteld under 2010 kunde släckas i startföremålet.

⁵ Med brandorsak avses den handling eller den kemiska och fysiska process som gjorde att branden uppstod.

Av de bränder som spred sig utanför startföremålet och som fick större konsekvenser var de vanligaste kända orsakerna soteld, glömd spis och tekniskt fel. För en tredjedel av dessa bränder var brandorsaken okänd.

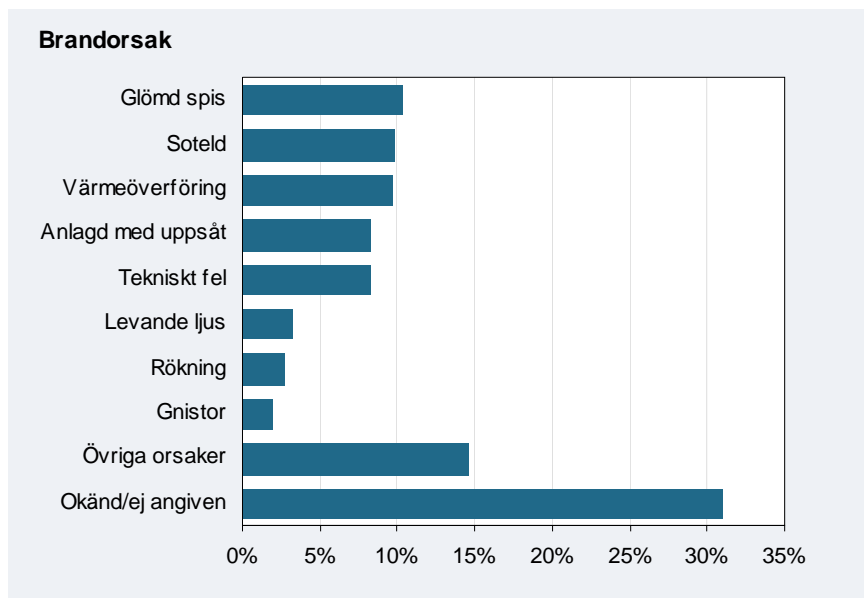


Diagram 9. Andel bränder i bostad per brandorsak, vid bränder med spridning utanför startföremålet, 2010. Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Bränder i allmänna byggnader

Under 2010 uppgick antalet insatser till bränder i allmänna byggnader till 2 100, vilket var en liten minskning jämfört med 2009. Antalet insatser till bränder i allmänna byggnader låg relativt konstant fram till och med 2004, men har sedan dess ökat. En bidragande orsak kan vara ändringen av insatsrapporten som genomfördes 2005 och innebär att redovisningen för bränder i allmänna byggnader ändrades.

Flest insatser skedde till skolor, åldringsvård och handel. I diagram 10 visas utvecklingen över tid för dessa tre byggnadstyper. Antalet insatser till bränder i skolor 2010 visade på en minskning med 13 procent jämfört med 2009. Under 2010 genomfördes 400 insatser till bränder i skolor.

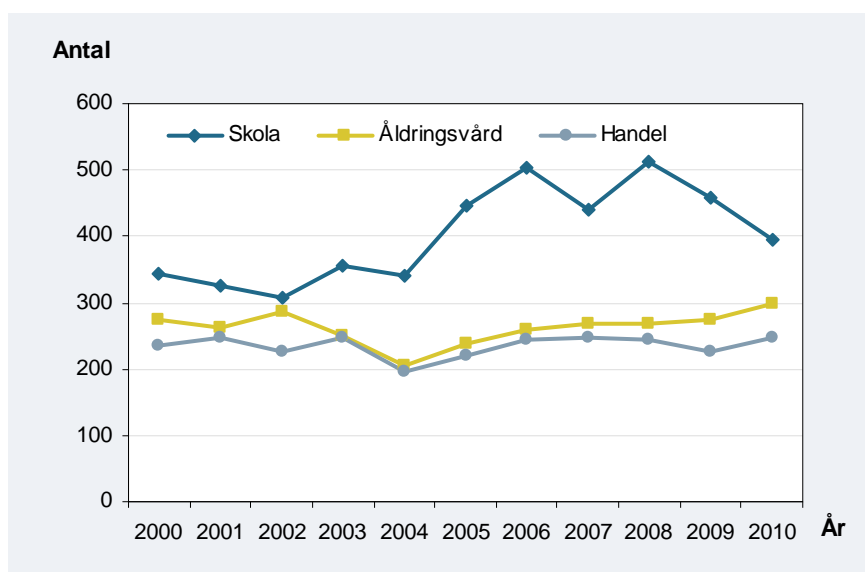


Diagram 10. Antal räddningsinsatser till brand i allmän byggnad efter byggnadstyp, 2000-2010. Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Varför brinner allmänna byggnader?

Den vanligaste kända brandorsaken för allmänna byggnader var anlagd med uppsåt som svarade för 23 procent av det totala antalet bränder. Andelen bränder med okänd brandorsak uppgick till tolv procent. I diagram 11 redovisas andelen räddningsinsatser till allmänna byggnader efter brandorsak för 2010.

Nästan varannan brand i en skola var anlagd under 2010. Ändå minskade antalet anlagda skolbränder med 19 procent jämfört med 2009.

Den vanligaste orsaken till bränder i byggnader för åldringsvård var glömd spis, som stod för 38 procent. Tekniskt fel och rökning orsakade 13 respektive nio procent av bränderna.

Antalet insatser till bränder i handeln ökade jämfört med 2009. Den vanligaste brandorsaken var tekniskt fel som orsakade 25 procent av bränderna. En femtedel av bränderna var anlagda.

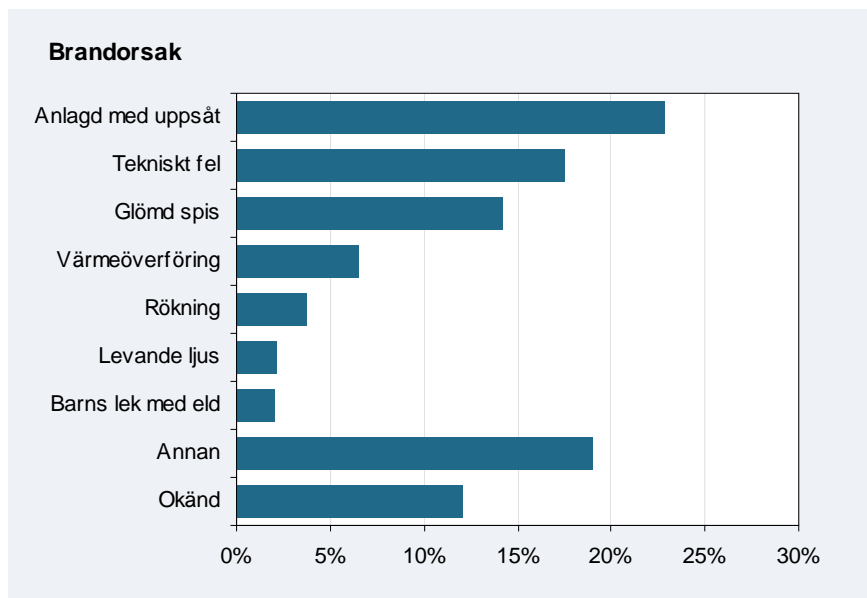


Diagram 11. Andel räddningsinsatser till brand i allmän byggnad efter brandorsak, 2010.
Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Bränder i industrier

Under 2010 uppgick antalet insatser till industribränder till 1 200, vilket var en ökning med elva procent jämfört med 2009. I diagram 12 presenteras utvecklingen av antalet bränder per 1 000 taxeringsenheter för några typer av industrier. Notera att en taxeringsenhet kan bestå av en till flera byggnader och säger därför inte något om omfattningen på verksamhet. Uppgifterna bör därför tolkas med viss försiktighet.

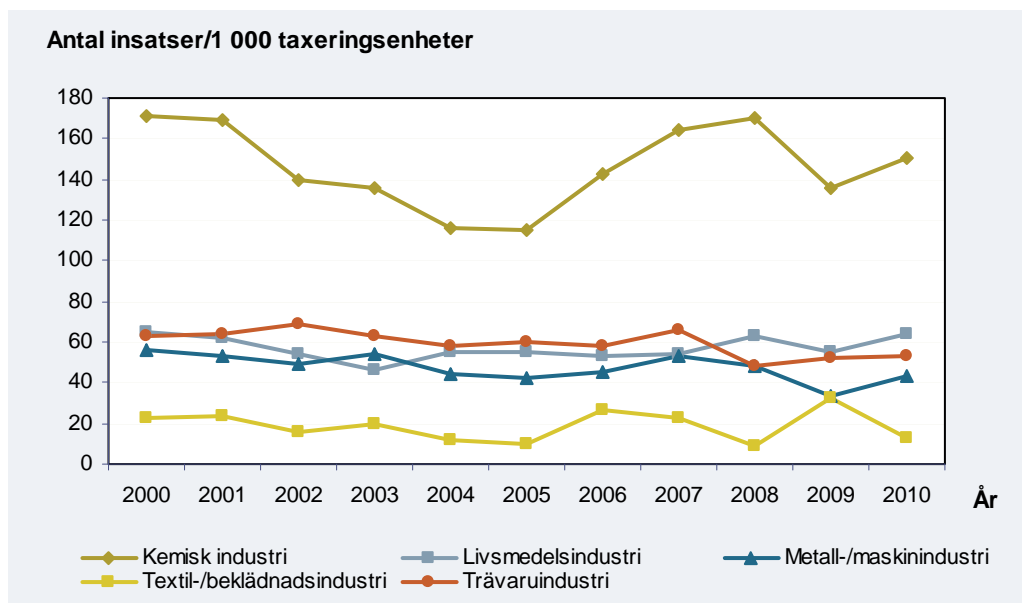


Diagram 12. Antal räddningsinsatser till bränder i industrier per 1 000 taxeringsenheter, 2000-2010. Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Statistiska centralbyrån (fastighetstaxeringsregistret).

Varför brinner industrier?

I diagram 13 redovisas brandorsaken till de industribränder som räddningstjänsten larmades till under 2010. I mer än var femte industribrand var orsaken tekniskt fel medan värmeöverföring låg bakom 17 procent. För nästan en femtedel av bränderna var brandorsaken okänd.

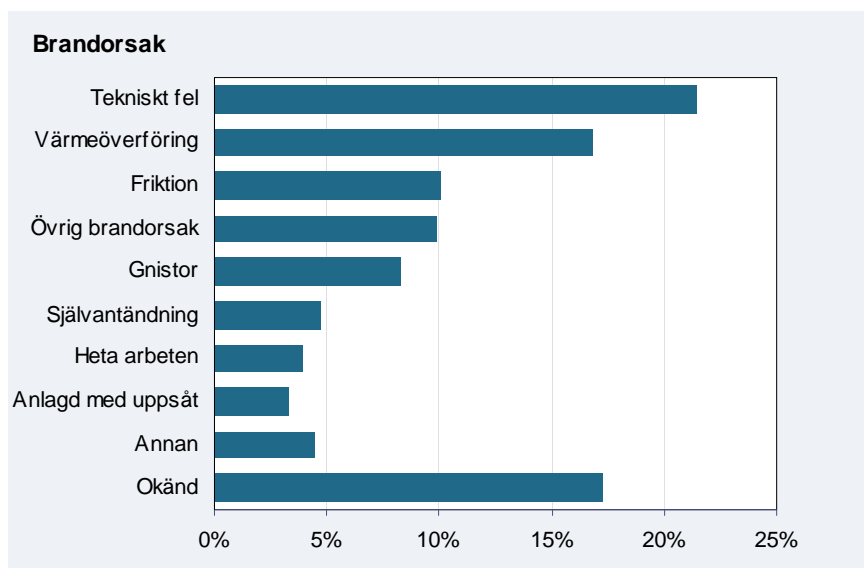


Diagram 13. Andel räddningsinsatser till bränder i industrier per brandorsak, 2010.

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Räddningstjänstens åtgärder vid byggnadsbränder

Brandgasventilation genomfördes vid nästan varannan insats vid bränder i byggnader under 2010 medan inspektion med värmekamera eller IR-teknik samt invändig släckning utfördes vid en tredjedel av insatserna. Rökdykning för egendomsskydd genomfördes vid 22 procent av insatserna. Vid en av fyra bränder i byggnader vidtog räddningstjänsten inte några åtgärder alls.

Bränder i skog och mark

Bränder i skog och mark är till stor del väderberoende och varierar därför kraftigt i antal från år till år. Under 2010 minskade antalet insatser till bränder i skog och mark med en fjärdedel jämfört med 2009.

Orsaken till bränder i skog och mark var okänd vid en tredjedel av insatserna. Den vanligaste kända brandorsaken under 2010 var anlagd med uppsåt, som orsakade tio procent av bränderna. Grillning eller lägereld stod för tio procent medan barns lek med eld var orsaken till sju procent av bränderna.

Diagram 14 visar hur räddningsinsatserna till bränder i skog och mark fördelats mellan produktiv skogsmark (inklusive hygge), annan trädbevuxen mark och ej trädbevuxen mark under perioden 2000-2010.

Av det totala antalet insatser till bränder i skog och mark 2010 skedde 54 procent till ej trädbevuxen mark, 37 procent till annan trädbevuxen mark medan nio procent skedde i produktiv skogsmark.

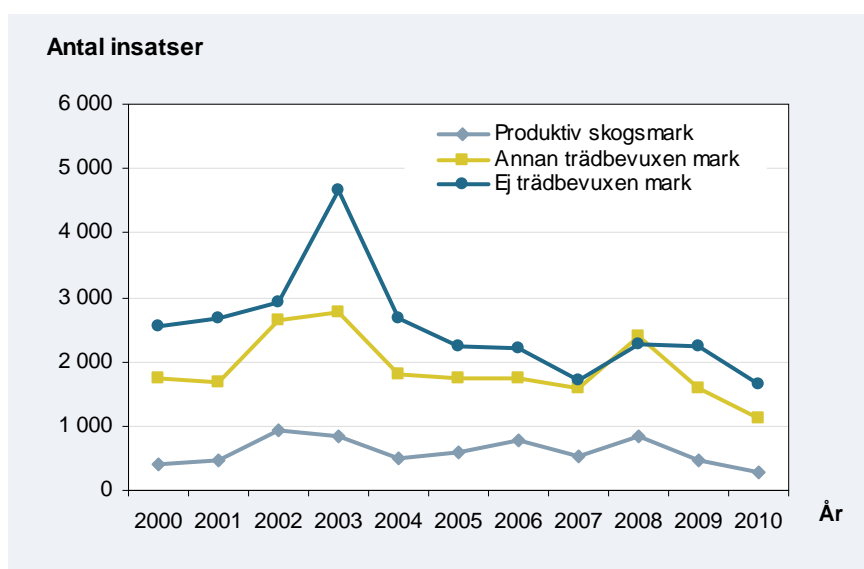


Diagram 14. Antal räddningsinsatser till bränder i skog och mark, 2000-2010.

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

I diagram 15 visas hur stor areal som bedömts ha bränts av vid bränder i skog och mark mellan 2000-2010. Under 2010 omfattade bränder i ej trädbevuxen mark 46 procent av den totala avbrända arealen, medan annan trädbevuxen mark och produktiv skogsmark stod för 27 procent vardera. Observera att en exakt bedömning av hur stor areal som har brunnit är ofta svår att göra vid olyckstillfället, vilket medför att data över avbrunnen areal bör tolkas med försiktighet.

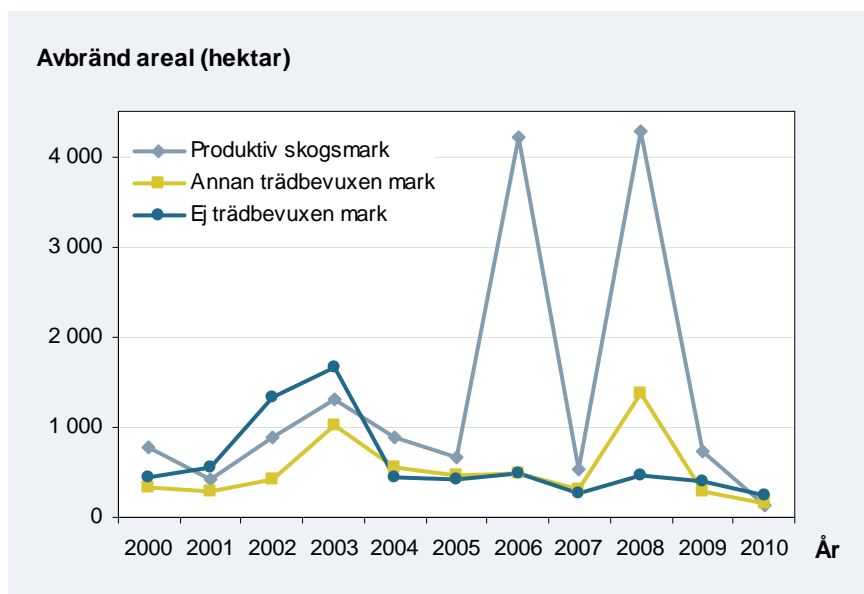


Diagram 15. Avbränd areal (hektar) vid räddningsinsatser till bränder per marktyp, 2000-2010. Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Skador till följd av bränder

I följande avsnitt görs en mer ingående redovisning av person- och egendomsskador som uppstår till följd av bränder.

Personskador enligt insatsrapporter

Räddningstjänsten noterar antalet personer som omkommer eller skadas till följd av bränder i insatsrapporten. Det kan dock vara svårt för räddningsledaren att bedöma skadeomfattningen hos en person på plats. Enligt den instruktion som följer insatsrapporten som räddningsledaren måste förhålla sig till gäller att en person betraktas som svårt skadad om man inte med säkerhet kunnat konstatera dödsfallet. Varje år inträffar också ett antal dödsbränder där räddningstjänsten inte tillkallats.

Under 2010 rapporterade räddningstjänsten 126 döda, 153 svårt skadade och 1 093 lindrigt skadade i insatsrapporten till följd av bränder. Utav dessa skedde över 90 procent av personskadorna vid bränder i byggnader.

Dödsbränder enligt MSB:s särskilda insamling

Som en följd av uppmärksamheten kring branden i Makedonska föreningens lokaler 1998, då 63 ungdomar omkom, påbörjade Räddningsverket (numera MSB) 1999 en insamling av uppgifter från räddningstjänsterna, Polisen och Rättsmedicinalverket (RMV) om alla bränder med dödsfall. Räddningstjänsten i flertalet av landets kommuner har åtagit sig att följa upp alla dödsbränder, genom att fylla i en särskild blankett om branden. MSB kan med hjälp av denna uppgiftsinsamling ge en säkrare uppskattning av antalet människor som dör i bränder.

Under 2010 rapporterades 130 döda vid 123 dödsbränder. Det innebar en ökning av antalet döda med fem procent jämfört med 2009.

I diagram 16 presenteras antalet omkomna till följd av bränder respektive antalet dödsbränder under perioden 2000 - 2010.

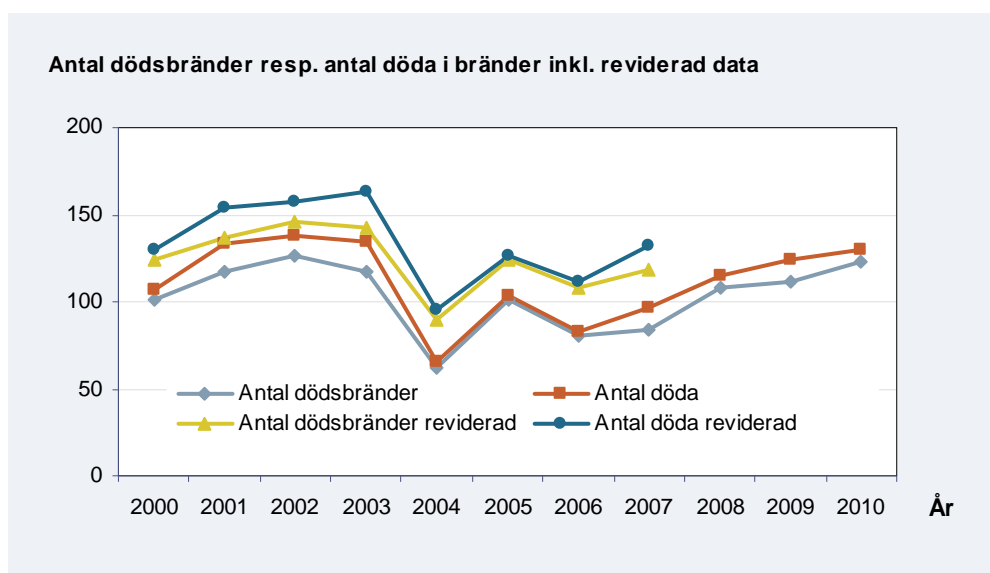


Diagram 16. Antal dödsbränder resp. döda i bränder inkl. reviderad data, 2000-2010.

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Mellan 100-150 personer dör varje år till följd av bränder enligt MSB:s dödsbrandsdata. MSB genomför en revidering av de data som förvaltas i myndighetens dödsbrandsdatabas, då det framkommit att det är betydligt fler som dör till följd av bränder än vad som tidigare varit känt. I Sverige finns idag tre register som förvaltar data om dödsbränder; Rättsmedicinalverkets register (RMV), Dödsbrandsdatabasen (MSB), samt Dödsorsaksregistret⁶ (Socialstyrelsen). Vid en jämförelse av registren framkom att antalet döda i bränder varje år var ca 25 procent fler än vad som tidigare redovisats.

⁶ DOR = Dödsorsaksregistret.

Egendomsskador

Sedan 1988 har Svensk försäkring (tidigare Försäkringsförbundet) presenterat den så kallade B1-statistiken⁷ där antalet inträffade skador redovisas för olika försäkringsbranscher utifrån brandstiftare (brandorsak) och skadeplats. Statistiken baseras på antalet godkända anmälningar under moment brand. Detta inkluderar även ersättningsberättigade skador som uppstått till följd av åska eller blixn och som inte orsakat brand samt skador på grund av överspänning även om skadan inte uppkom i samband med ett åskväder. Vid tolkning av denna statistik bör därför hänsyn tas till att det inte alltid handlar om skador orsakade av brand.

Studier av B1-statistiken visar att de årliga förändringarna ofta till stor del hänger samman med förändringar i gruppen åska/blixn. I diagram 17 presenteras försäkringsbolagens skadebelopp till följd av brand.

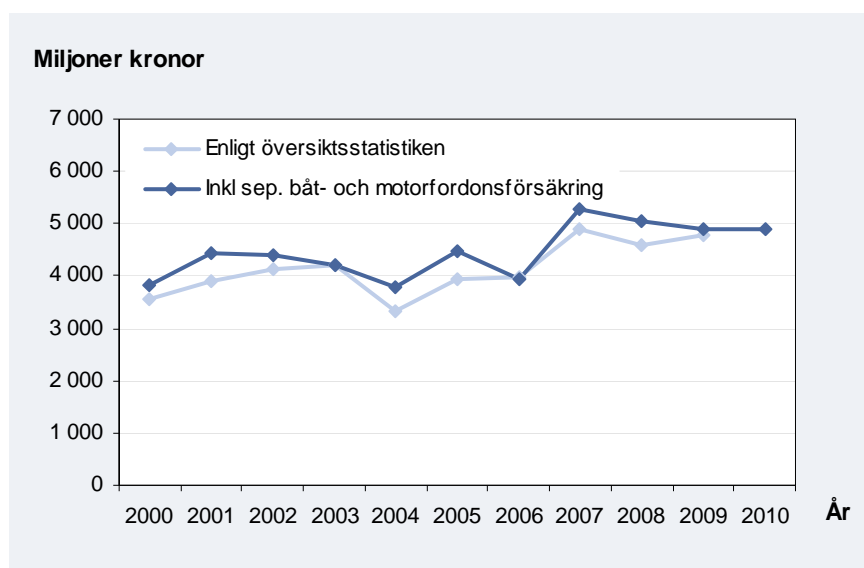


Diagram 17. Försäkringsbolagens skadebelopp till följd av brand, 2010 års penningvärde, 2000-2010. Källa: Svensk försäkring bearbetad av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

⁷ Statistiken baseras på uppgifter som lämnas från de försäkringsbolag som medverkar i förbundet och har ingen direkt koppling till räddningstjänstens insatsstatistik.

Trafikolyckor

Ändrade larmrutiner har medfört att räddningstjänsten kallas till allt fler trafikolyckor. Under 2010 genomfördes 16 200 insatser till trafikolyckor vilket jämfört med 2009 var en liten ökning. Sedan insatsrapporten infördes, 1996, har antalet insatser fördubblats. I diagram 18 visas utvecklingen av det totala antalet insatser till trafikolyckor från räddningstjänsten.

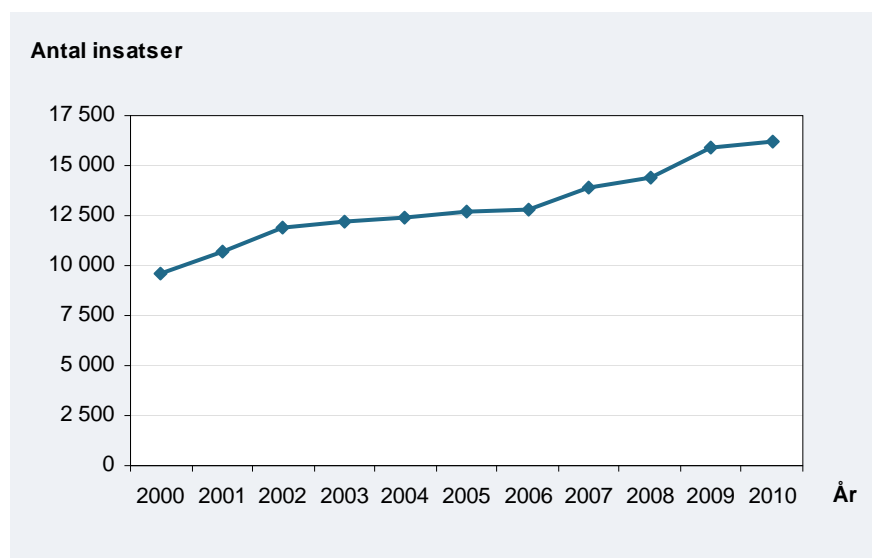


Diagram 18. Antal räddningsinsatser till trafikolyckor, 2000-2010.

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Flertalet, 98 procent, av de trafikolyckor som räddningstjänsten kallades till under 2010 var vägtrafikolyckor. Vid 85 procent av vägtrafikolyckorna var personbilar inblandade och vid en femtedel av dessa olyckor rörde det sig enbart om personbilar. Antal olyckor där mopeder och motorcyklar var inblandade minskade med 32 procent respektive 13 procent.

Var tredje insats där personbilar var inblandade skedde till vägar där gällande hastighetsbegränsning var 50 km/h. Insatserna till 70-vägar uppgick till 29 procent och 90-vägar till 22 procent, medan 30- och 110-vägar uppgick till åtta respektive femton procent.

Last- eller tankbilar var inblandade i var tionde trafikolycka, men enbart vid knappt en halv procent av det totala antalet insatser handlade det om transport av farligt gods. Anmärkningsvärt är att antalet olyckor där lastbilar var inblandade ökade med 43 procent jämfört med 2009.

Vid fyra procent av trafikolyckorna var vilt eller andra djur inblandade.

Skadeomfattning vid vägtrafikolyckor

Under 2010 rapporterades 264 dödsfall och 2 600 personer skadades svårt i samband med de vägtrafikolyckor som räddningstjänsten kallades till. Enligt officiell statistik från Trafikverket över vägtrafikolyckor omkom 266 personer under 2010 och närmare 2 900 personer bedömdes som svårt skadade. Nytt från och med 2010 är att självmord inte räknas in i den officiella statistiken, utan redovisas separat. Sverige följer därmed den internationella definitionen för vägtrafikolyckor. Antalet självmord uppgick enligt Trafikverket till 17 under 2010. Sett över tid har skillnaden i antal döda och skadade minskat kraftigt vid en jämförelse mellan insatsrapporteringen och Trafikverkets uppgifter och är anmärkningsvärt liten för 2010.

Skillnaden i antalet omkomna beror dels på att räddningstjänsten redovisar ett dödsfall endast om det varit känt för räddningsledaren vid ifyllandet av insatsrapporten, dels på att räddningstjänsten inte kallas till alla vägtrafikolyckor. Antalet döda i vägtrafikolyckor visar på en neråtgående trend.

I diagram 19 redovisas antalet dödsfall vid de vägtrafikolyckor som rapporterats av polis respektive räddningstjänst under tidsperioden 2000 - 2010. Rapporteringen från polisen och räddningstjänsterna blir alltmer överensstämmande.

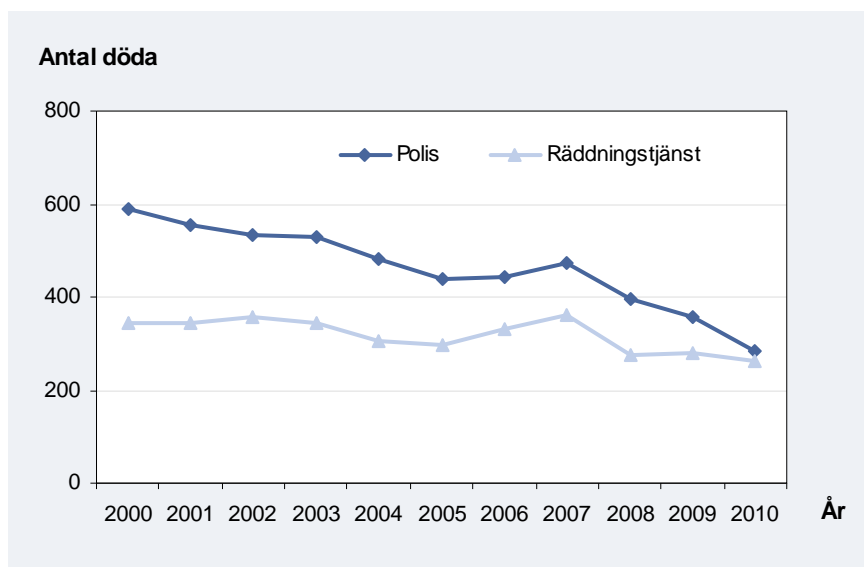


Diagram 19. Antal döda i trafikolyckor rapporterade av polis respektive räddningstjänst, 2000-2010. Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Trafikverket.

Räddningstjänstens åtgärder vid vägtrafikolyckor

Räddningstjänsten har en viktig roll när det gäller losstagnning av fastklämda personer vid vägtrafikolyckor. Losstagningen, som ofta är en förutsättning för att sjukvårdens personal ska kunna påbörja den medicinska behandlingen, skedde vid 2 000 insatser till vägtrafikolyckor under 2010. Säkring av skadeplatsen, exempelvis mot brand, är också en vanlig åtgärd. Detta genomfördes vid hälften av vägtrafikolyckorna.

Vid omkring hälften av insatserna omhändertog räddningstjänsten personer för akuta skador. Totalt rörde det sig om 11 000 människor som var i behov av räddningstjänstens hjälp.

Drunkning och drunkningstillbud

Den kommunala räddningstjänsten har ansvar för insatser till drunkningsolyckor och tillbud vid vattendrag, kanaler och insjöar (exkl. Väner, Vättern och Mälaren). För övriga områden ansvarar Sjöfartsverket. Under 2010 genomförde räddningstjänsten 338 insatser till drunkningsolyckor och tillbud, i vilka 78 dödsfall rapporterades. Det var en minskning jämfört med 2009 då nästan 400 insatser och 95 dödsfall rapporterades.

Räddningstjänsten kallas inte till alla drunkningsolyckor. Däremot följer Svenska livräddningssällskapet, SLS, upp samtliga drunkningsolyckor med dödsfall, som rapporteras i massmedia. De senaste åren har dock räddningstjänstens rapportering och SLS rapportering av döda blivit allt mer samstämmig.

I diagram 20 presenteras antalet räddningsinsatser till drunkning och drunkningstillbud per år, antalet som rapporterats drunknade vid dessa insatser samt antalet drunknade totalt enligt SLS statistik.

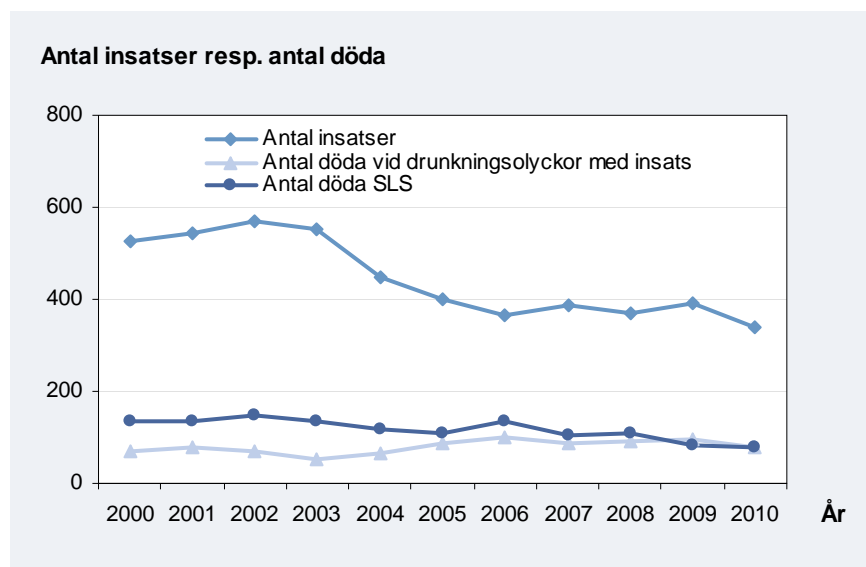


Diagram 20. Antal räddningsinsatser till drunkning eller drunkningstillbud resp. antal döda, 2000-2010. Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Svenska livräddningssällskapet.

Var inträffar drunkningsolyckorna?

Flest räddningsinsatser till drunkningar och drunkningstillbud under 2010 genomfördes till sjö eller damm, följt av å eller älv. Jämfört med 2009 minskade insatserna till sjö eller damm med 24 procent, medan insatserna till å eller älv ökade med elva procent. Vid dessa skadeplatser genomfördes mer än hälften av räddningstjänstens insatser till drunkning och drunkningstillbud. I diagram 21 redovisas fördelningen av insatser efter skadeplats under 2010.

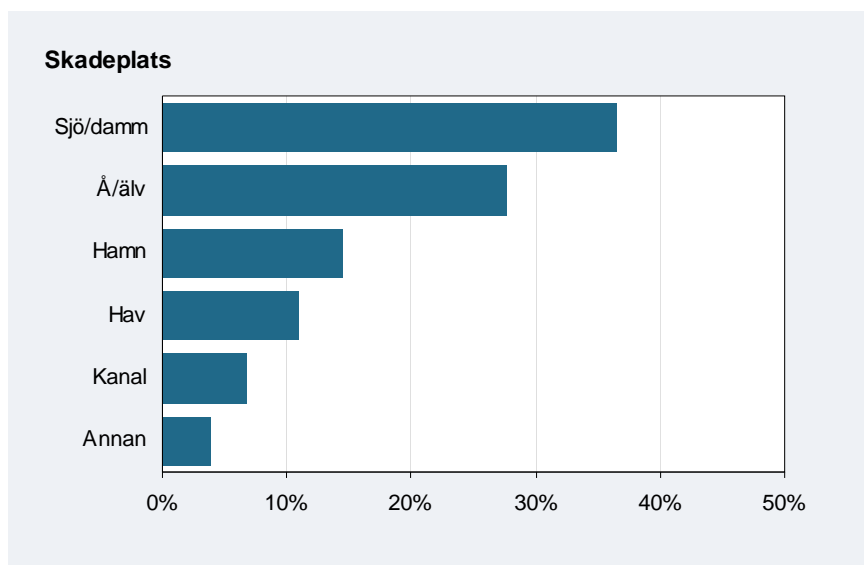


Diagram 21. Andel räddningsinsatser till drunkning eller drunkningstillbud efter skadeplats, 2010. Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

När inträffar drunkningsolyckorna?

I diagram 22 visas hur andelen insatser till drunkning fördelade sig över årets månader. Hälften av insatserna inträffade under perioden maj-augusti. Under juli genomförde räddningstjänsten flest insatser till drunkningar och drunkningstillbud.

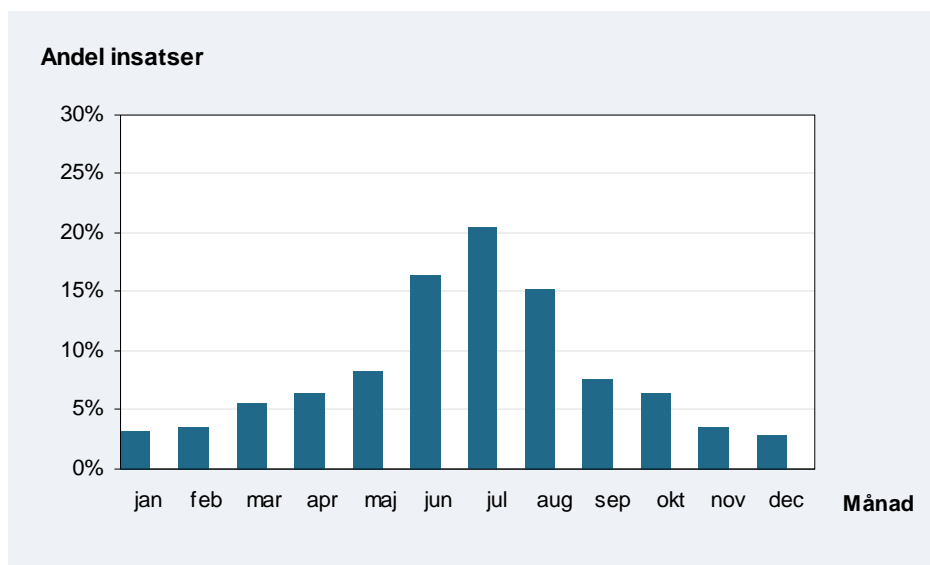


Diagram 22. Andel räddningsinsatser till drunkning eller drunkningstillbud efter månad, 2010. Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Räddningstjänstens åtgärder vid insatser till drunkningsolyckor

I insatsrapporterna framgår att räddningstjänsten omhändertog 158 personer för akuta skador vid insatser till drunkning och drunkningstillbud under 2010. De vanligaste åtgärderna i detta sammanhang var psykiskt stöd och fri luftväg.

Utsläpp av farligt ämne

Under 2010 genomfördes 2 400 insatser till utsläpp av farligt ämne. Bensin, diesel och andra petroleumprodukter stod för den större delen av utsläppen. I diagram 23 presenteras utvecklingen av antalet insatser till utsläpp av farligt ämne sedan 2000.

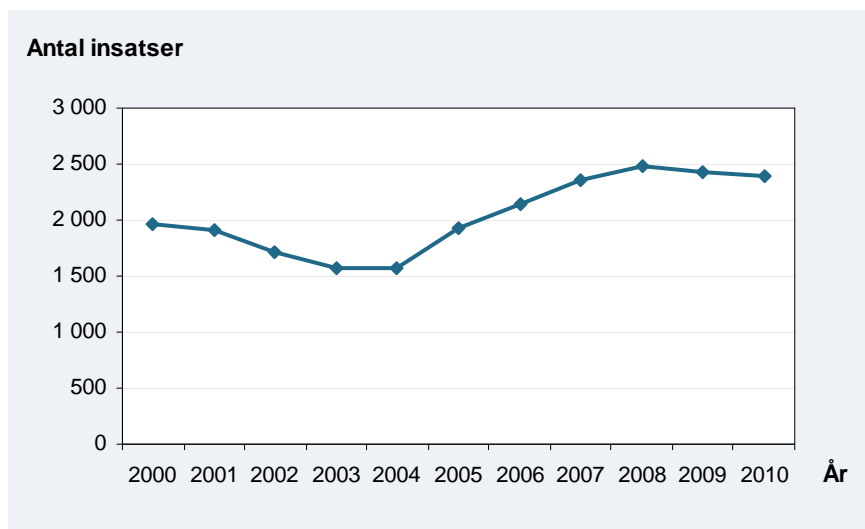


Diagram 23. Antal räddningsinsatser till utsläpp av farligt ämne, 2000-2010.

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Vilka typer av utsläpp inträffar?

Sedan 2005 redovisas utsläpp utifrån begreppet utsläppstyp som anger om det handlar om utsläpp av drivmedel, smörjmedel, hydraulolja, last av farligt gods⁸, kylmedel från kyl eller frys, brandfarlig gas eller annat. I diagram 24 presenteras hur räddningstjänstens insatser fördelat sig mellan dessa olika utsläppstyper under 2010.

Flest insatser, 70 procent, handlade om begränsade mängder driv- och smörjmedel eller hydraulolja som läckt från ett fordon. Insatser till transporter av farligt gods stod för fyra procent.

⁸ Farligt gods = farliga ämnen under transport.

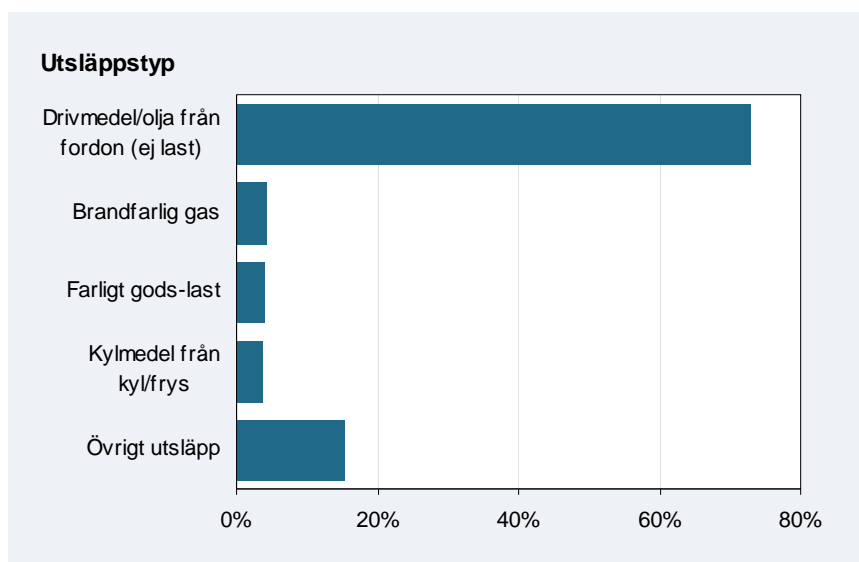


Diagram 24. Andel räddningsinsatser till utsläpp av farligt ämne efter utsläppstyp, 2010.
 Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Var inträffar olyckor med farligt gods-last?

Hälften av insatserna till utsläpp av farligt gods under 2010 skedde i samband med lastning eller lossning. Vart tredje utsläpp skedde vid transport med vägfordon. I diagram 25 presenteras fördelningen av utsläpp av farligt gods-last efter verksamhet.

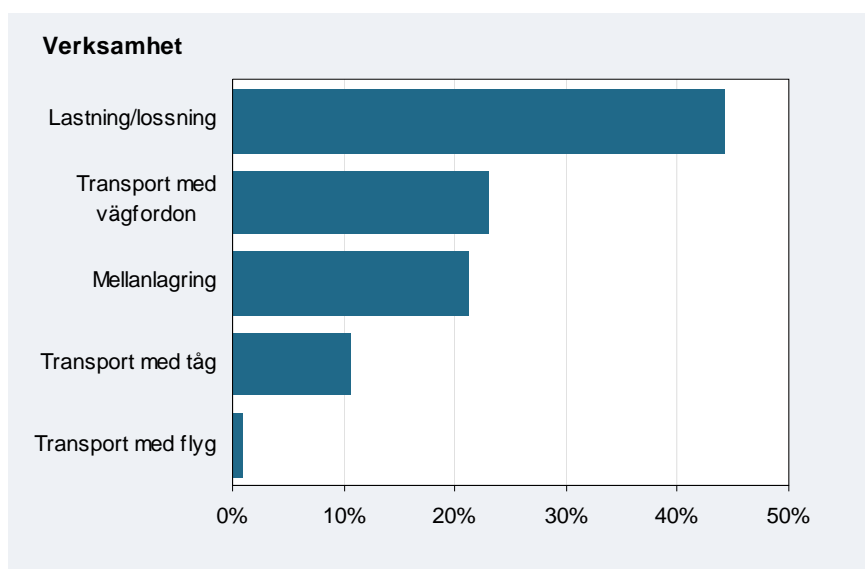


Diagram 25. Andel räddningsinsatser till utsläpp av farligt ämne efter verksamhet, 2010.
 Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Räddningstjänstens åtgärder vid utsläpp av farligt ämne

Vid sex av tio räddningsinsatser under 2010 vidtog räddningstjänsten åtgärden sorption, det vill säga uppsugning av det utsläppta ämnet i något material. Metoden används främst vid mindre utsläpp av olika vätskor. Vid större utsläppta mängder samlas ämnet istället in i olika former av uppsamlingskärl, vilket var den näst vanligaste åtgärden och vidtogs vid elva procent av insatserna.

Under ogynnsamma förhållanden kan räddningstjänsten tvingas späda ut det utspillda ämnet på olycksplatsen istället för att samla in den genom sorption eller kärl. Utspädning är en metod som av miljöskäl används restriktivt och utfördes vid 45 tillfällen under 2010. Skumutläggning används för att minska risken för brand vid läckage av brandfarliga ämnen. Även denna åtgärd används av miljöskäl alltmer restriktivt. Under 2010 lades skum ut vid 16 tillfällen.

Uppdrag utöver räddningstjänst

Utöver de insatser som räknas som räddningsinsatser enligt LSO utför räddningstjänsten även andra uppdrag. Dessa kan redovisas som Annat uppdrag i insatsrapporten. Det är dock oklart i vilken utsträckning som andra uppdrag dokumenteras i insatsrapporten. Orsaken är att det inte finns något rapporteringstvång och för vissa uppdrag kräver landstingen en redovisning, varför det är osäkert i vilken grad som räddningstjänsten utöver denna redovisning även skriver en insatsrapport. Det kan därför förekomma en viss underrapportering av de händelsetyper som ingår i annat uppdrag och därför bör statistiken tolkas med försiktighet.

I diagram 26 visas antalet insatser till andra uppdrag mellan 2005 - 2010.

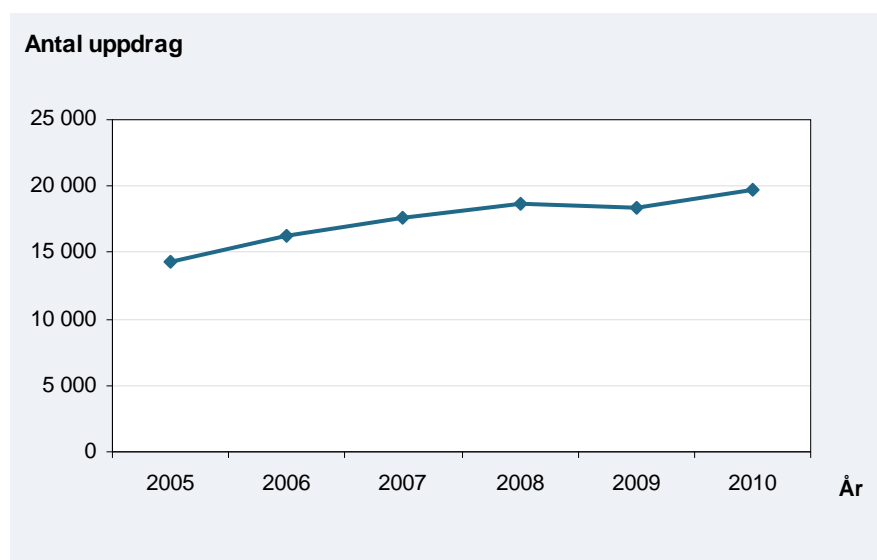


Diagram 26. Antal insatser till andra uppdrag, 2005-2010.

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Vad ingår i annat uppdrag?

I annat uppdrag ingår en rad skilda uppdrag som omfattar till exempel insatser till följd av inbrotts- och trygghetslarm, felindikering från automatlarm, hjälp till polis, men också uppdrag som berör hälso- och sjukvårdsområdet.

Flertalet av landets räddningstjänster åker på ambulanslarm om patienten bedöms ha livshotande symptom och räddningstjänsten kan vara på plats före ambulansen. Denna typ av uppdrag benämns inom räddningstjänsten som i väntan på ambulans (IVPA). Det får endast ske i de fall ett avtal upprättats mellan räddningstjänsten och landstinget. Räddningstjänstens personal ger den vårdbehövande trygghet, och vid behov ges ett akut omhändertagande av patienten i väntan på att ambulanspersonalen anländer. Några räddningstjänster har dessutom avtal med landstinget om att utföra vissa sjukvårds-

åtgärder. En del räddningstjänstpersonal får efter särskild utbildning utföra behandling med syrgas och defibrillator.

Ibland behöver ambulanspersonal räddningstjänstens hjälp med att komma fram till patienten eller med att förflytta denne till ambulansen. Sådana uppdrag redovisas i insatsrapporten som hjälp till ambulans.

Andra uppdrag 2010

Knappt 19 700 andra uppdrag inrapporterades från räddningstjänsterna under 2010. I diagram 27 presenteras antalet insatser efter uppdragstyp som räddningstjänsten redovisat under annat uppdrag i insatsrapporten under 2010.

Vanligast är i väntan på ambulans som stod för hälften av uppdragen. Därefter följde hjälp till ambulans som uppgick till tio procent av det totala antalet redovisade uppdrag och inbrottslarm som stod för nio procent.

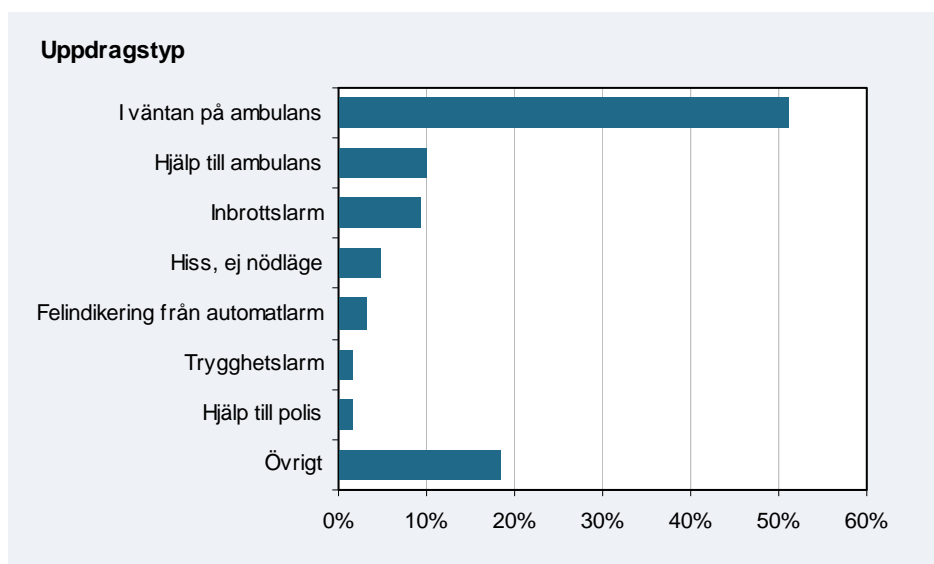


Diagram 27. Andel insatser till andra uppdrag, efter uppdragstyp, 2010.

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

I tabell 2 presenteras antalet personer som behandlats med första hjälpen-åtgärder av räddningstjänsten vid insatserna till annat uppdrag under 2010. Syrgasbehandling och defibrillering är hälso- och sjukvårdsåtgärder som kräver personlig delegering av ansvarig läkare, medan övriga åtgärder räknas som första hjälpen.

Tabell 2. Antal personer som fått första hjälpen av räddningstjänsten vid insatser till annat uppdrag. Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Åtgärd	Antal personer
Syrgasbehandling	4231
Psykiskt stöd	2277
Fri luftväg	1602
Hjärt-lungräddning	1195
Defibrillering	519
Fixering nacke/rygg	507
Förebyggande skadechock	459
Stabilt sidoläge	355
Stoppa blödning	251
Fixering arm/benskada	192
Kylning brännskada	20
Personsanering	11
Annan	1204

Statlig räddningstjänst

Statlig räddningstjänst omfattar fjäll-, flyg- och sjöräddningstjänst, efterforskning av försvunna personer i andra fall enligt LSO, miljöräddningstjänst till sjöss samt räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen från kärntekniskanläggning.

Ansvar för att leda och samordna den statliga räddningstjänsten är fördelat mellan flera centrala myndigheter samt länsstyrelserna. Sjöfartsverket ansvarar för flygräddning och sjöräddning. Kustbevakningen har hand om miljöräddning till sjöss och polisen om fjällräddning och efterforskning av personer i andra fall enligt LSO. Om det skulle inträffa en kärnteknisk olycka faller ansvaret för den statliga räddningstjänsten på länsstyrelserna.

Fjällräddning

Polisen ska efterforska och rädda den som försvunnit inom fjällområden om det föreligger fara för liv eller allvarlig risk för personens hälsa. Det är även polisens ansvar att rädda den som råkat ut för en olycka eller drabbats av sjukdom i fjällområden och som snabbt behöver komma under vård. Fjällräddningen bygger till stor del på frivilliga fjällräddare som utbildas och utrustas av polisen för att på bästa möjliga sätt kunna bistå människor som behöver hjälp ute i terrängen.

Fyra av landets polismyndigheter ansvarar för fjällräddningen. Det är polismyndigheten i Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Under 2010 genomfördes 232 fjällräddningsinsatser.

Diagram 28 visar det totala antalet fjällräddningsinsatser som genomförts mellan 1996 och 2010. Två tredjedelar av fjällräddningsinsatserna genomfördes på grund av sjukdom eller olycka och resterande insatser till saknade personer. Siffror för 2007 och 2009 är mycket osäkra på grund av tekniska problem med polisens insamlingsystem.

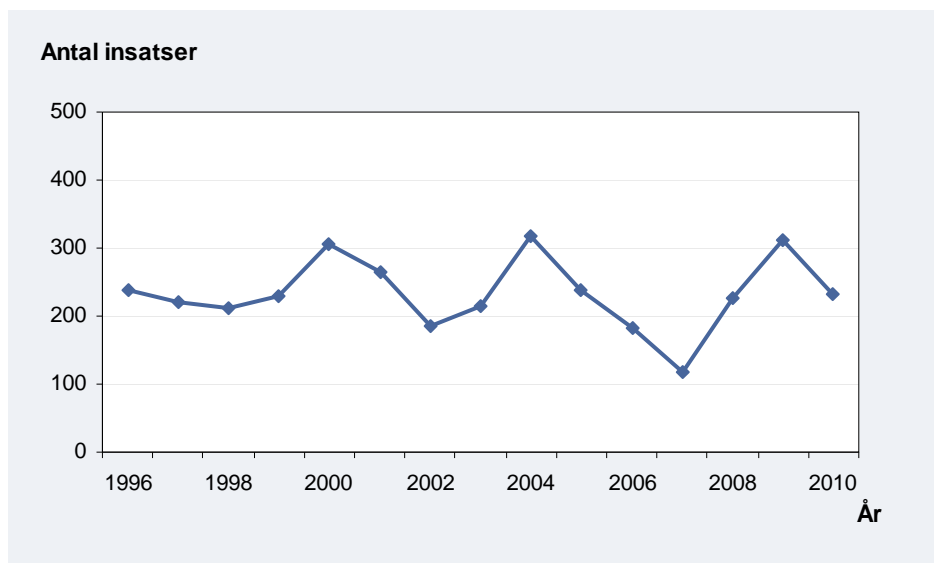


Diagram 28. Antal fjällräddningsinsatser, 1996-2010. Källa: Rikspolisstyrelsen.

Flygräddning

Sjöfartsverkets flygräddningscentral Aeronautical Rescue Coordination Centre, ARCC, har till uppgift att efterforska och lokalisera saknade luftfartyg samt att undsätta nödställda vid olyckor med luftfartyg till havs eller i Vänern, Vättern och Mälaren. Detta gäller både civila och militära luftfartyg. ARCC ansvarar också för de insatser mot skador som behövs när ett luftfartyg är skadat eller när fara hotar lufttrafiken.

Sverige ingår i ett internationellt satellitövervakningssystem, där alla svenska motordrivna flygplan (undantaget ultralätta) och helikoptrar ska vara utrustade med nödsändare så att en positionsbestämning kan göras vid nödläge. När ett saknat flygplan lokaliserats på land överlämnas ansvaret för räddningsinsatsen till kommunal räddningstjänst eller i fjällområde till polisens fjällräddning. Om det däremot havererat till havs, i kustvattnen eller i någon av våra tre största insjöar ansvarar flygräddningen även för undsättningen.

Räddningsinsatser vid flyghaverier på land eller i vattendrag, kanaler, hamnar och i mindre insjöar än Vänern, Vättern och Mälaren redovisas som kommunal räddningstjänst under trafikolycka.

Under 2010 inkom 704 larm till flygräddningscentralen. Det innebar en liten ökning jämfört med 2009. I diagram 29 visas antal flygräddningsinsatser under perioden 2000-2010.

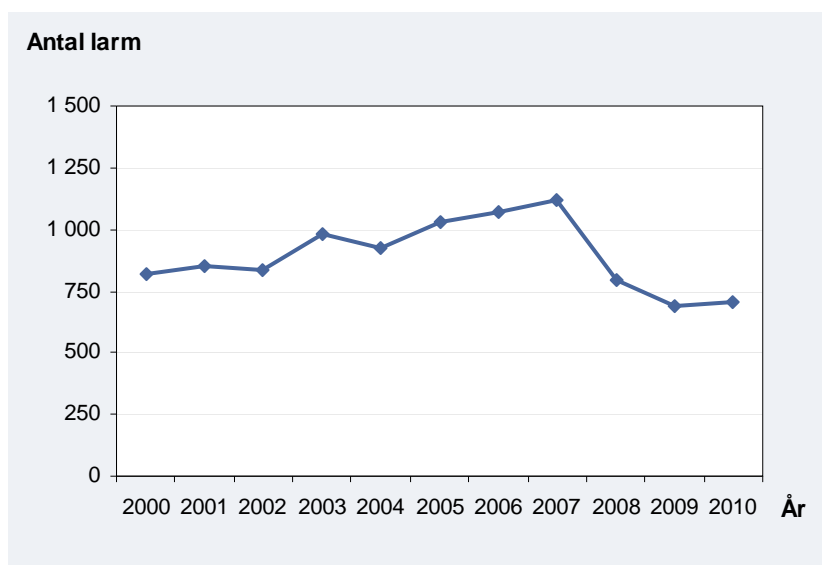


Diagram 29. Antal flygräddningslarm, 2000-2010. Källa: ARCC, Sjöfartsverket.

I tabell 3 visas antalet inkomna larm efter larmtyp till ARCC för perioden 2001-2010.

Tabell 3. Antal flygräddningslarm efter larmorsak, 2001-2010. Källa: ARCC, Sjöfartsverket.

Larmtyp	År									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Haveri	56	45	40	55	52	54	62	57	46	40
Varningslarm	304	312	296	315	295	299	287	213	250	261
Ej avslutad färdplan	193	226	237	228	234	242	253	285	231	239
Nödsändare	231	201	338	300	354	439	458	181	122	135
Annan orsak	71	51	71	27	97	37	58	62	37	29
Totalt	855	835	982	925	1 032	1 071	1 118	798	686	704

Sjöräddning

Inom Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon, med undantag för vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Vänern, Vättern och Mälaren, ska Sjöfartsverket svara för räddningstjänsten när någon har eller kan befaras ha hamnat i sjönöd, samt för sjuktransporter från fartyg. Sjöfartsverket använder, utöver sina egna fartyg, även resurser från till exempel kustbevakning, polis, kommunal räddningstjänst, samt från frivilligorganisationer som Frivilliga flygkåren och Sjöräddningssällskapet (SSRS).

Sjöfartsverket svarar för helikoptertjänster som är ett nationellt yttäckande system med en säkerställd tillgänglighet av räddningshelikopter inom 15 minuter dygnet runt under årets alla dagar. Tjänsterna tillhandahålls från Sundsvall för området Bottenhavet och Kusten, Stockholm för området Mälardalen och Ålandshav, Visby för Östersjön, Ronneby för Sydkusten och Göteborg för Västkusten och Vänern.

Sjöfartsverket kan, efter begäran från andra räddningstjänster, bistå med resurstöd där det bedöms som lämpligt. Tillsammans med kustbevakningen har Sjöfartsverket RITS -avtal⁹ med kommunerna Stockholm, Göteborg, Gotland, Helsingborg, Karlskrona och Härnösand/Kramfors om insatsteam för livräddande insatser till sjöss.

Under 2010 genomfördes 1 105 sjöräddningsinsatser, vilket innebar en knapp minskning jämfört med 2009. Inom sjöräddningens ansvarsområde rapporterades totalt 29 personer som omkomna eller saknade under 2010. Diagram 30 redovisar antal sjöräddningsinsatser per år mellan 2000 och 2010.

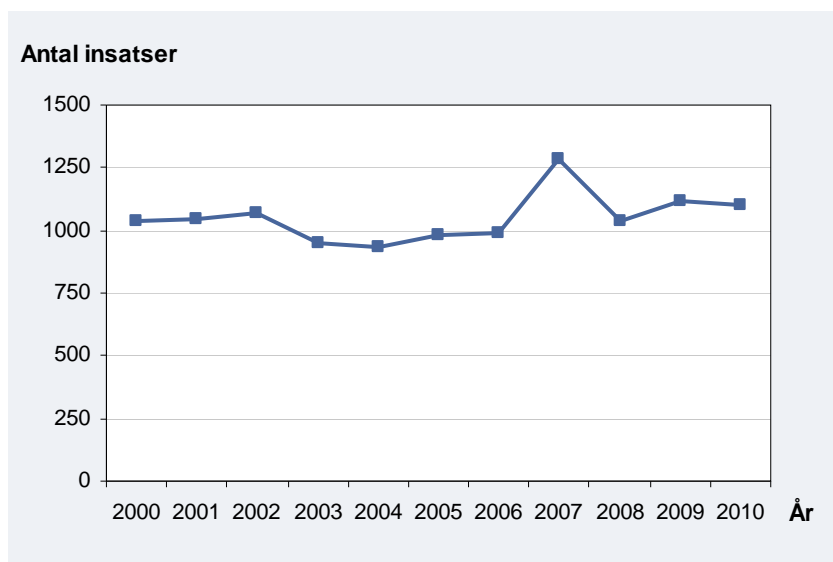


Diagram 30. Antal sjöräddningsinsatser, 2000-2010. Källa: Sjöfartsverket

⁹ RITS = Räddningstjänst till Sjöss.

I diagram 31 presenteras fördelningen av sjöräddningsinsatser efter objekt under 2010. 70 procent av alla sjöräddningsinsatser riktade sig till fritidsbåtar medan tolv procent av insatserna gällde handelsfartyg. Sjøräddningsinsatser till personer motsvarade tio procent.

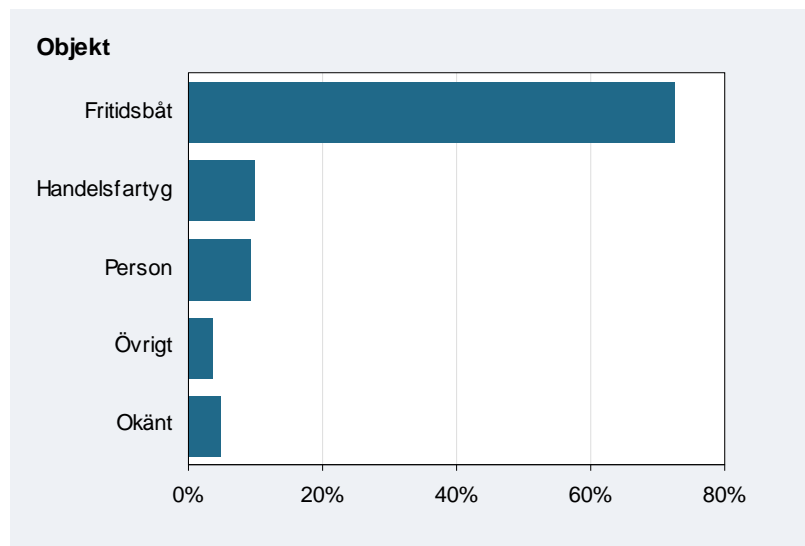


Diagram 31. Andel sjöräddningsinsatser efter objekt, 2010. Källa: Sjöfartsverket.

Orsaken till de sjöräddningsinsatser som genomförts redovisas i tabell 4. Fyra av tio sjöräddningsinsatser under 2010 berodde på maskinhaveri, sjuktransport från fartyg eller grundstötning. Vid sju procent av insatserna visade det sig att ingen olycka hade inträffat, vilket redovisas som NIL i tabellen.

Tabell 4. Antal sjöräddningsinsatser efter orsak, 2010. Källa: Sjöfartsverket.

Objekt	Antal
Maskinhaveri/propellerhaveri	183
Sjuktransport från fartyg	141
Grundstötning	133
NIL	91
Annan orsak	70
Drivande båt / föremål	68
Okänt	68
Hårt väder / utsatt läge	59
Utebliven kontakt med land	51
Kantring / slagsida	44
Läckage	28
Isolycka	26
Osäker position	23
Brand	22
Falskt / oavsiktligt	22
Riggshaveri	17
Roderhaveri	13
Man över bord	11
Bränslebrist	9
Diverse i propellern	9
Sjunkande	9
Kollision	5
Dykolycka	3
Totalt	1 105

Efterforskning av personer i andra fall

Efterforskning av personer i andra fall än flyg-, fjäll- och sjöräddning är polisens ansvar. Rikspolisstyrelsens sammanställning av sådana efterforskningar redovisas i tabell 5. Under 2010 efterforskades personer vid totalt 228 tillfällen, flest i Jämtlands län.

Tabell 5. Antal efterforskningar av försvunna personer i andra fall, 2010.

Källa: Rikspolisstyrelsen.

Län	Antal
Blekinge	6
Dalarna	9
Gotland	1
Gävleborg	4
Halland	19
Jämtland	29
Jönköping	7
Kalmar	10
Kronoberg	4
Norrbottn	16
Skåne	12
Stockholm	15
Södermanland	11
Uppsala	24
Värmland	2
Västerbotten	4
Västernorrland	9
Västmanland	6
Västra Götaland	27
Örebro	8
Östergötland	5
Totalt	228

Miljöräddning till sjöss

Kustbevakningen ska, inom Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon, undantaget vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Vätern, Vättern och Mälaren, svara för räddningstjänst när olja eller andra skadliga ämnen har kommit ut i vattnet. Dessutom håller Kustbevakningen beredskap för och medverkar i insatser vid sjö- och flygräddningstjänst.

Under 2010 konstaterade Kustbevakningen 240 utsläpp, vilket innebär en minskning med 17 procent jämfört med 2009, då 288 utsläpp registrerades. Sedan mitten på 1990-talet har volymerna på de utsläpp som rapporteras minskat kraftigt och de allra flesta av utsläppen idag är av ringa karaktär. I diagram 32 redovisas antalet konstaterade utsläpp under perioden 2000 - 2010.

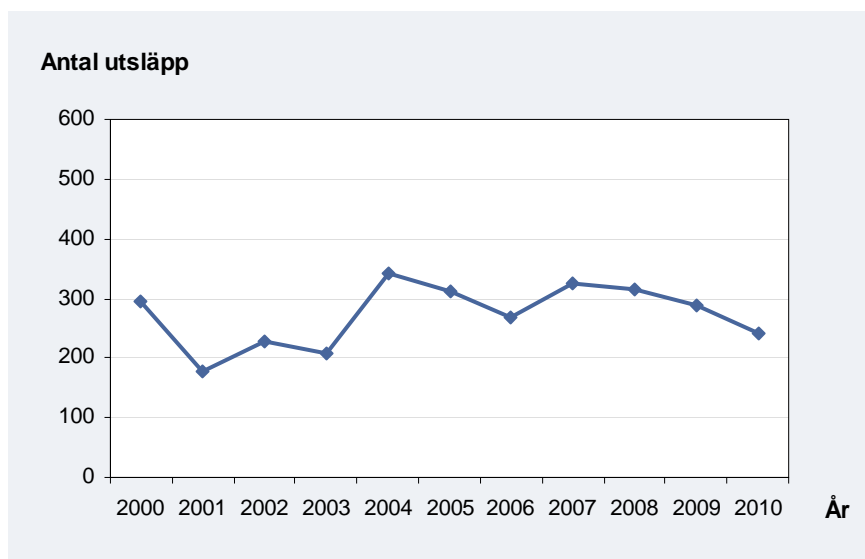


Diagram 32. Antal konstaterade utsläpp av olja, 2000-2010. Källa: Kustbevakningen.

Den största delen av utsläppen bedöms uppgå till maximalt 10 liter. Dessa utsläpp upptäcks oftast i kustnära områden.

Som en följd av att utsläppen har minskat har även antalet inledda förundersökningar på ett naturligt sätt minskat. Under 2010 har dock antalet domar och strafförelägganden ökat jämfört med 2009. Nytt för 2010 är att det vid några fall har beslutats om företagsbot i samband med oljeutsläpp från fartyg.

